

קרב

שלונסקי -

שטיינמן

נשחורו שלונסקי ושטיינמן מאירופה, עמדה ית כתובים בפני פילוג. כל אנשיה החליטו ק את קשריהם עם שטיינמן, אך כדי שלא נזות בפני הציבור, הודיעו במשותף על בות השבועון. הם לא ריחזו את שטיינמן יכת כתובים.

פילוג היה רקע היסטורי. שטיינמן היה שונה י החבורה בגילו ובתפיסתו את הספרות, עם הוא היה דמות דומיננטית וקבע את פני תון, ומי זכאי להשתייך לחבורה. עם הזמן יו החברים מערערים על סמכותו. הם קיבלו י את השפעתו של שלונסקי, שלא הסתיר את ון לתפוס את מקומו של שטיינמן, אך זה לא נכון לוותר על מעמדו.

עד היום, 50 שנה מאוחר יותר, אופף את בות התפרקותה של חבורת כתובים קשר של יקה. הפילוג בין שטיינמן לשאר החברים, שה כמעט כחשאי, ברמה לסיכור מישפתי יאל זמורה, סיפר שלונסקי נפגע מהפילוג, כדי כן, שרימה את פירוק כתובים לחורבן ת הראשון.

כל חברי החבורה שמרו על קשר של שתיקה, ת, כדי להוסיף ולהפיע לפני הציבור כחבורה יכרת, חבורת יחדיו, ופרשת הפילוג לא שפה עד עצם היום הזה.

יצחק נורמן היה היחיד שהיה מוכן לחשוף יכתב, לפחות חלק מהסיבות לפילוג. יכתבו, ששוגר אל סופרי ומשוררי חבורת יח כקוננה, תלה נורמן כשטיינמן את כל

חברים יריבים שלונסקי ושטיינמן כמה פעמים בשנה להדפיס את אלתרמן

אשמת הפילוג, והאשמו כריכו רחני של אנשי החבורה, ורחמנו ליצול בניסיונות להתקרב לחבורת ביאליק. נורמן גם האשים את שטיינמן בניסיון להשתלט על השבועון ולהיות הקובע היחיד בענייני עריכתו: שטיינמן התחיל בהלבנת מדידה ותחומין: כמה פעמים בשנה מי מהחברים רשאי לבוא לכתובים בכדו ומי להדפיס את נתן אלתרמן. הלפי, אליעזר חברים, לחברים העובדים בכתובים וקאי להוצאת ספריו (ורק ספריו) בעזרת הכתובים ועל השבועון בתוכם...

נורמן משיך ומספר כי שטיינמן ניצל הזדמנויות ציבוריות, כמו נשפים ספרותיים, כדי לפגוע באנשי החבורה, זילול בהם, סירב לפרסם

מאמרים בשיכחם, ואף הסתכסך עם תורמים מחו"ל על רקע של השמצות אישיות. כך נותר אליעזר שטיינמן בבדידות מזהרת.

לחי חמור

כמבט לאחור, נודעת השיבות היסטורית רבה לחבורת כתובים, שאחד מבסיסה היה

מאניפסט לחי חמור. שקרא שלונסקי באחד הנשפים הספרותיים. מאניפסט המסתיים בקביעה: את שדמותינו נקה מן השייה. / מן הביקורת גרש את העייט, / מן השירה — את ספחת הפייט, / מן החברה — את כל שמן הדיית! / קום ודוק פה את בדיק הבית. / והצילנו ממוט וממפי — שמור ועקור ועדור ואמור: / לחי החמור.

כאמור, המאבק העיקרי של חבורת כתובים היה מופנה כנגד ביאליק, ששירתו נראתה בעיני החבורה מיושנת. המאבק של החבורה נעשה באמצעות הניסיון להציג את חברה כנדרפים וזקוקים לאהדת הציבור ולעזרתו. הם הציגו את מאבקם כמאבק של צעירים שרוכסם היא ררך האמת, הפועלים מתוך אהבת האמת כלבר ומתוך רצון לשמור על הספרות ולהגן על ערכיה. לעומת זאת, הציגו את הדור הקודם כמי שמעוניין להגן על הסטטוס שלו וכמי שאינו פועל בשם האמת, אלא למען טיפוח משוררים אפייגניים (שירי החצר הבה לנו הב עור — / אנהנו נקטיר לך קטורת כבוד! / רק היה לנו עבר, רק עבר, רק עבר — / או אז נריכך בחוצות במרכבת... — שלונסקי. 28.3.1929).

בני חבורת כתובים קשרו את שםם לשמות של אישים אהודים, שסבלו ונדרפו בתקופות קודמות מיחס הציבור, ושהציבור חש כלפיהם אשמה: ברנר, פרישמן, ברדיצ'בסקי ואורי ארקדי קובנר. במקביל הציגו עורכי כתובים את מי שהעזו לפרסם בשבועונם, כגיבורים מעטים לצאת נגד המיסד וצפויים לנסקציות.

מאוחר יותר, בתקופת טורים, ניסח שלונסקי את המאבק בביאליק ובכני חבורתו: ביאליק עמד 30 שנה ליד קופת הכבוד וההערכה של הספרות, ומנע מכל העומדים לידו או אחרי לגשת אל קופה זו...

גם ביאליק לא טמן ידו בצלחת, ובהרצאה לכבוד הקמת מאזניים התייחס בעקיפין לכתובים: הצווחה והצריחה, שאולי היא תכונה מיוחדת לנו ולמזרחיות שבנו, ויש מייחסים אותה לנביאים, היא באה משוק הדגים — הקול הזה הצורם את האוזן הסותם את מבראות האוזניים עד כי באמת אין הקול נשמע — לא הייתי רוצה לשמוע מעל דפי השבועון...

שלונסקי, במקום אחר, האשים את ביאליק בחיקוי ביאליק בשיריו. המיתקפה של חבורת

כתובים אכן התמקדה בערכים השיריים של דור התחייה.

מריבה נרחוב צדדי היתה זו שבין אביגדור המאירי ובין שלונסקי ושטיינמן. המאירי, שבתחילת שנות ה-20, ראה בו שלונסקי את האב הרוחני של המשוררים הצעירים בארץ, נראה בעיני רבים המועמד הטבעי לעריכת כתובים. אחרי שיצא כתובים היה המאירי ממורמר, והקים כתביעת לוחם של ממש, בשם המחור, שבו תקף בין השאר את כתובים. גם הכרזות אחר של שלונסקי, יצחק למוך, החל לסלוד מאופיו של כתובים וייסד את כתביעת גיליונות.

שלונסקי

משמיץ

את ביאליק

אחד מהמיסמכים המובאים במדור התעודות כסיפורה של זוהר שביט, מכטא את ליגלוגו

משורר פן

לישון על גליונות. כתובים

של שלונסקי (תחת הכינוי א'של) לשירו של ביאליק ראיתכם שוב בקוצר ידכם, ליגלוג,

שהשנים והזמן לא עמדו לו, כפי שעמדו לשיר. וכך כתב שלונסקי על ביאליק:

בשורה בעיתונות: המשורר הנ. ביאליק כתב שיר! מחוץ 50 שורות! הוא יתפרסם בגליון סלוני של שבועון אלמוני. ושימחה בעיירה: מזל טוב! ולד פוטי חיש! בן זקונים! ולא הרגישו הצהילים, כי בכל ההשתללות הזאת לעשות נחת רוח לרבי, וביתר בנוסח הבשורה. היתה שרות משונה של התעלות בשוגג (...). והרי אצל הגויים ביה (בעזרת השם). כתבים המשוררים גם בגבורות — ואין תקועים על כך בשורות. השיר נרסס...

ועל התקפותיה של ביאליק שנים רבות קודם לכן, נגד י.ח. ברנר, נוקדם שלונסקי, כסיום לכתו: והגורל אהב להתנקם. באותו תפרט הגידושים שהגש לברנר בידי ביאליק יש עוד ספוק אחד: איש לא יאמין לו. ולו סילל ביאליק, כי נבואתו לא תתקיים, כי הוא עצמו יזיבנה כמו פיו, כשיבוא לוועידת השומר הצעיר בפולין ויאמר, כי ג' מאורות יש לדורנו — ובין השלישיה גם... י.ח. ברנר...

ומוסיף שלונסקי: אכן, אצלנו, כנראה הכל אפשר. ומשום כך: אין טעם להשתומם על כל שהומה, שקמה מסביב לשיר בן 50 שורות, שהחצי ממנו הוא, על כל פנים, מחוץ לזיקה אמיתית אל השירה במשמעותה האלמנטרית. ועל כל אלה, על כולם כאחד, אפשר לספק רק בנוסח השיר הנל: ראינוכם שוב בקוצר הדכם וברשנו מאוד...

אחרית

23 השנים הראשונות של התהוות הספרות העברית בארץ ישראל היו תקופה של מהומה ומאבקים ספרותיים, אשר היפרו את הספרות והשירה, קידמו אותה ועוררו את ענייניו של קהל צרכני הספרות והשירה בארץ.

חמישים השנים שבאו אחר כך היו עגומות למדי. דור אחד של נפל, דור הפלמ"ח, שלונסקי שיגל את נפשו וכישורו, סירס ואיפס אותו. רק מרידה אחת צצה בארץ במשך 50 שנה, וזו מרידת המשוררים, כראשותם של נתן זך ויהודה עמיחי, ששחררה את השירה העברית, ממעמסת שירת שלונסקי, כדור אחרון של שיעבוד וראשון של גאולה.

מאז ראשית שנות ה-50 ועד עצם היום הזה, אין עוד מילחמות ספרותיות בארץ. ישנם רק כיבודים, המילחמות האחרות נערכות בגבולות. מי יודע, אולי בשל סריסתו וגיגשות הסופרים והמשוררים, אשר חוששים לחדש את המילחמות על פני הספרות הישראלית, לפני החברה הסובבת אותם. לאלוהי השירה והספרות הפיתרונים.

מי מריבה רק לא תרבותו רק לא אינטליגנטיסו

הטוהרים שבחשיעורב — כדי להתנשק עם תרשיהמחרשה ולכסות על קופת השרצים תולויה להם מאתוהיהם — קורעים בראש כל חוצות את מניית העוול העולמי, מתייחסים מתערטלים, מגדלים פרא ומתכערים:

— מנולים! אנו! ברברים! אנו! סקטים! אנו! חולגנים! בורים! ליפטים מזוינים! הבה נתנשקה ונקח!

רק לא תרבות! רק לא אינטליגנטיסו! אנה נברח? מה ילד יום?

תרשיהמחרשה — הללו חותרים מלמטה ועולים, הלב מהסס: הייצרו תרבות חדשה? הייצו עונותינו? רזי, רזי לי: למה נעלו. נעלי לכה? היעצרו בוח ליצור את תרבות עם הארץ עכשיו בכבוד הצילינדר על סנהדראשם, או ישינו לנו כף שיערה בכסיות משי שננעלו בידים לא הסכימו?

חולגנים! גונבירסוסים! שובו, שובו והשיבנו אל הערבה!

והרשיהעורב — הטוהרים שבהם! היזבו ליישר את הטוהרם, לכפר את פני האדמה — או אולי תהכנה הליסמיות את רגליהתרבות ויהר הגרון מצוחרות התאחות עקרה לאספוף. וכצפיה נרודה, מלובנה, כחבי גזרדין, אתה מממשש כל רגע הנבד: מי יודע? אולי — אולי... אולי נשרה כבר הטוטרת התרבות מעל נבד. את מנייתך הן כבר קרעת (או לא)? (ראדהאור בהדים תרפ"ג, חוברת ר')

סופר יהודי ורפל וורפלים משלים את נפשם